

Bijlage VMBO-KB
2017

tijdvak 1

geschiedenis en staatsinrichting CSE KB

Bronnenboekje

Staatsinrichting van Nederland

---

bron 1

Een omschrijving van de eerste politieke partij:

De 'kleine luyden' begonnen zich als eerste groep te organiseren. Door de schoolstrijd stichtten de protestanten in 1872 het Anti-Schoolwet Verbond met meer dan 10.000 leden. In 1879 ontstond uit deze organisatie de eerste moderne politieke partij, namelijk de ...**(1)**... . De leider van deze partij was ...**(2)**... .

bron 2

Een krantenartikel over de behandeling van een wetsvoorstel (1891):

Gisteren is het wetsvoorstel over het inkomen van het staatshoofd in het parlement behandeld. Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel stelde een Kamerlid voor om het inkomen van de nog minderjarige koningin Wilhelmina te verlagen van 600.000 naar 450.000 gulden. Dit voorstel werd door de andere Kamerleden niet gesteund.

bron 3

Twee wetsonderdelen uit de Nederlandse Huwelijkswet van 1892:

- 1 De man is het hoofd van het gezin. De vrouw moet met hem samenwonen, hem gehoorzamen en hem volgen.
- 2 De man beslist over alle bezittingen van de man én de vrouw tijdens het huwelijk. Als er een einde aan het huwelijk komt, zal de man beslissen wat er met de bezittingen van de vrouw gebeurt.

bron 4

Een krantenartikel over een politieke bijeenkomst (1896):

In Hoogezand zal de heer Schaepman de kiezers toespreken. Dus ook in het noorden van ons land is hij bezig om zijn aanhangers politiek bewust te maken.

bron 5

Een politieke tekening met als titel: 'Twee doelen binnen handbereik' (1914):

achturige (werk)dag
algemeen kiesrecht

bron 6

Een ingezonden brief in de krant (1915):

Ik ben het met de meeste politieke partijen eens. Het bestaande stelsel is ouderwets. De invoering van een nieuw kiesstelsel past in deze tijd. Het is dan ook goed dat de regering met een wetsvoorstel komt om de evenredige vertegenwoordiging in te voeren.

Historisch overzicht vanaf 1900

bron 7

Een politieke prent uit Oostenrijk-Hongarije (juli 1914):

symbool voor
Oostenrijk-Hongarije

Toelichting

Onder aan de prent staat vertaald: "Wij staan klaar!"

bron 8

Een ingezonden brief in een krant (10 augustus 1914):

Als inspecteur van het district Zwolle maak ik me zorgen over de vacatures op de scholen. Voor de meeste scholen is de vakantie bijna voorbij, maar dan zal blijken dat er op veel scholen geen docent is. Veel docenten zijn namelijk door het Ministerie van Oorlog opgeroepen om ons land te beschermen. Daarom roep ik alle andere docenten zonder baan op om te gaan solliciteren.

bron 9

Een afbeelding uit een computerspel:

bron 10

Een politieke prent over een Nederlands politicus uit de jaren dertig:

Toelichting

Op de rand van de schaal staat '20% van de salarissen'.

Op het mes staat 'bezuinigingsmes'.

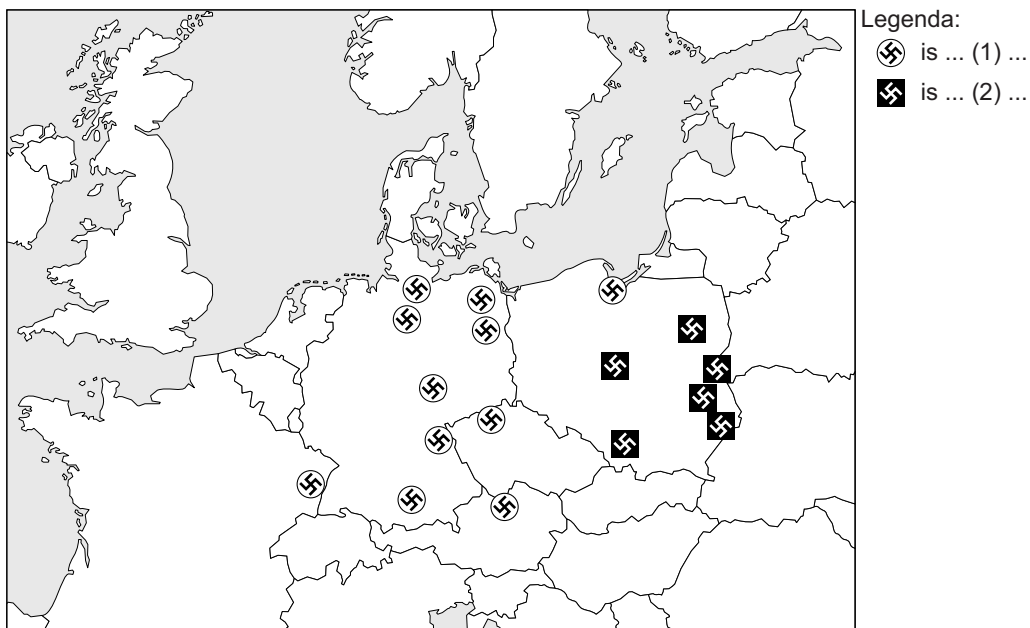
bron 11

Een gesprek tijdens de Tweede Wereldoorlog:

Een Nederlandse medewerker van de Duitse geheime dienst raakte in gesprek met een dominee. De dominee zat in de cel omdat hij Joden had geholpen. De medewerker snapte niet waarom de dominee dat had gedaan. De medewerker zei: “Je weet toch dat het allemaal niets uitmaakt? Duitsland wint en de laatste Jood zal door ons vernietigd worden.”

bron 12

Een kaart van Europa met enkele historische plekken tijdens de Tweede Wereldoorlog:

bron 13

Een mededeling in een officiële Nederlandse krant, in Limburg verschenen (september 1944):

Deze krant is niet langer illegaal en wordt gedrukt in een gebouw dat door het leger is veroverd.

bron 14

Een poster over Europa (1950):

bron 15

Hieronder staan drie teksten uit een geschiedenisboek over Nederland na 1945:

tekst a

Voor ouderen was de nieuwe wet heel belangrijk. Ze hadden nu recht op AOW. Ze waren niet meer afhankelijk van hun kinderen. De wet was een idee van minister Drees, maar bijna elke partij stemde vóór het wetsvoorstel.

tekst b

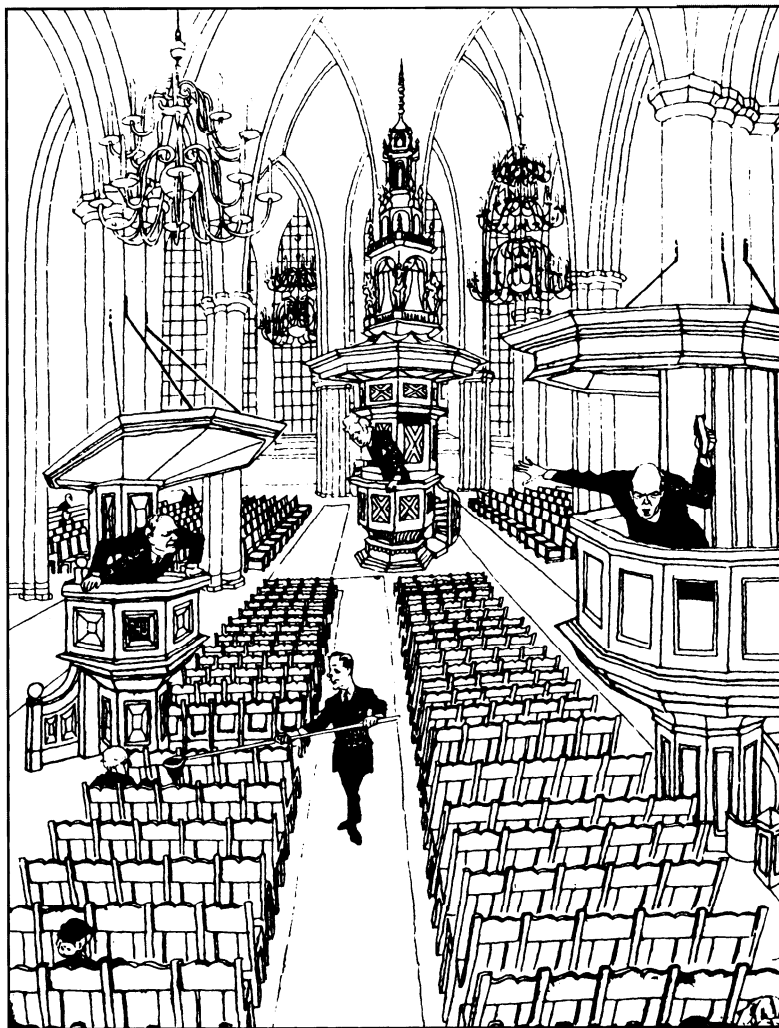
Toen de wc nog buiten was, gebruikten mensen oude kranten in plaats van wc-papier. Zo gauw mensen een wc in huis kregen, gingen ze wc-papier gebruiken. Omdat ze nu waren aangesloten op het riool, kon er een verstopping komen. Dan was het beter om oplosbaar wc-papier te gebruiken.

tekst c

Vrouwen werden op jonge leeftijd van school gehaald. Toen er geld was om een opleiding te volgen, kregen hun broers voorrang. Later werden er moedermavo's opgericht. Dat zijn scholen voor vrouwen die alsnog een opleiding wilden volgen en hun achterstand wilden inhalen. Deze scholen waren enorm populair.

bron 16

Een spotprent naar aanleiding van de oprichting van het CDA in 1980:

bron 17

Een landensticker op een auto:

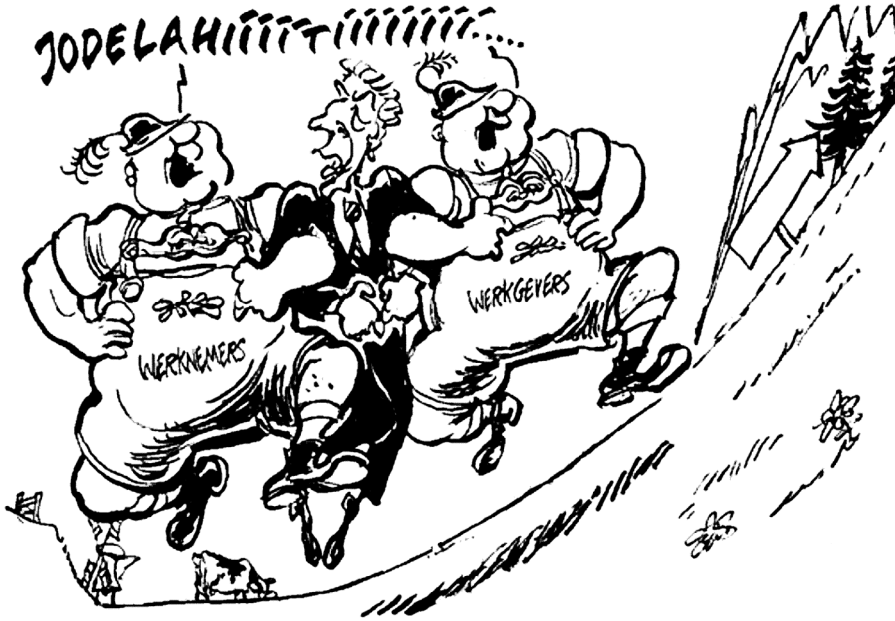
Toelichting

De letter D is de afkorting voor Duitsland.

bron 18

Een politieke prent over de politieke situatie in Nederland rond 1990:

Toelichting

Op de broek van de man links staat geschreven 'werknemers' en op de broek van de man rechts staat 'werkgevers'.

In het midden loopt de minister-president.

Samen zingen zij een lied.

bron 19

Een schema over de instellingen van de Europese Unie (EU):

